

ศาสนาของคุณกับชีวิต...โดย พุทธทาส ภิกขุ

นำเสนอเมื่อ : 30 ก.ค. 2552

ศาสนาของคุณกับชีวิต

[www.kroobannok.com](#) (16,939 views) first post: Thu 3 January 2008 last update: Mon 7 January 2008

ท่านสามารถดูบทความในหมวดศาสนาในหน้าหน้าแรกได้ตามใจชอบในหัวข้อธรรมะคือของคู่กับชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ท่านผู้ฟังที่เข้ามาเป็นทีละธรรมะเป็นของคู่กับชีวิตเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาใคร่ครวญให้เห็นการที่เป็นจริง

หน้าที่ 1 - ปัญหาเฉพาะหน้า

แล้วปฏิบัติให้มันถูกต้องตามนั้นนี้เป็นของคู่กันกับชีวิตจริงๆก็จะได้ประโยชน์จากธรรมะเต็มตามความหมายได้รับสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้รับแต่บุคคลโดยมากไม่ค่อยสนใจและยังไม่มีความรู้ชัดเจนว่าธรรมะนั้นคืออะไรขอให้อุทิศสนใจเป็นพิเศษในข้อนี้ไม่ว่าจะรูว่าธรรมะนั้นมันเป็นอย่างไรรู้ว่าธรรมะธรรมะแปลว่าหน้าที่ที่ถูกต้องแก้ความรอดหน้าที่ที่คุณจะต้องประพฤติกระทำให้ถูกต้องแก้ความรอดของตบสิ่งที่แบ่งเป็นความรอดนั้นอาจจะแบ่งได้ 2 ชั้นรอดทางร่างกายคือไม่ตายนี่ก็อย่างหนึ่ง

แล้วก็รอดทางจิตคือจิตไม่ถูกกิเลสบีบบังคับให้มีความทุกข์ก็คือรอดจากความทุกข์นี้ชั้นหนึ่งโดยมากสนใจกันแต่เรื่องตายและไม่สนใจจะรอดไม่สนใจเรื่องรอดจากความทุกข์คือการบีบบังคับของกิเลสจึงมีการถูกบีบบังคับอย่างกิเลสที่มีอยู่ทั่วไปหรือตลอดเวลาหาความสุขมิได้ยิ่งนอนหลับยาก ยังเป็นโรคประสาท โรคจิต โรคบา แล้วก็ตายไปก็มีมาตัวเองตายก็มีนี่ก็ไม่สนใจในเรื่องความรอดในฝ่ายจิตใจจิตใจถูกบีบบังคับอยู่ด้วยกิเลสสักเท่าไรนี้เป็นสิ่งที่ควรจะทราบกันไว้มันถูกบีบบังคับด้วยกิเลสมากเหลือเกินมากยิ่งกว่ามากจึงจะเปรียบโดยอุปมาที่เหมือนอย่างว่าบุคคลก็ถูกโยงขึ้นไปข้างบนด้วยกิเลสประเภทความยาก ความหวัง ความต้องการ หรือความหวังหวังที่ตนจะได้ชอบใจนี้ข้างบนก็ถูกดึงไปอย่างนี้

ธรรมชาตินั้นคนเราแต่ละคนก็มีธรรมชาติ 4

ความหมายนี้อยู่ในตนร่างกายก็ดีจิตใจก็ดีนี่เป็นธรรมชาติมันเป็นธรรมชาติอยู่ที่ตนร่างกาย และจิตใจ

และร่างกายและจิตใจมีกฎของธรรมชาติอยู่ว่าจะต้องเป็นไปอย่างนั้นเป็นไปอย่างนั้นสำหรับเป็นทารกที่เติบโตเป็นหนุ่มสาวผู้ใหญ่เป็นคนแก่คนเฒ่ามีเรื่องต่างๆตามกฎของธรรมชาติหมายความว่าในกฎของธรรมชาตินี้มีอยู่ในชีวิตที่ว่ามีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ

เราจึงต้องทำทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติเพื่อรอดชีวิตนับตั้งแต่หาอาหารกินอาหารปฏิบัติร่างกายให้ถูกต้องหน้าที่ต่างๆทั้งหมดทั้งสิ้นเพื่อความรอดนี้ความหมายที่ 3

สำคัญมากและแล้วก็ได้รับผลที่สมควรที่จะปฏิบัติหน้าที่เมื่อปฏิบัติให้ถูกต้องเพื่อปลอดภัยก็เป็นสุขสบายดีเมื่อปฏิบัติไม่ถูกต้องผลก็เกิดมาเกิดขึ้นมาเป็นผลร้ายเป็นทุกขุทรมานนี้คือปลอดภัยกับหน้าที่คือผลปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องทั้ง 4 ความหมายนี้

ความหมายที่ 3

คือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาตินี้แหละเป็นความหมายที่สำคัญที่สุดผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ผู้ใดก็หมดปัญหาจะความทุกข์ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจทำให้มีความถูกต้องในความเป็นมนุษย์ตรงนี้บางคนยังไม่เข้าใจ

โดยเข้าใจเสียเกิดมาต้องเป็นมนุษย์มันเป็นมนุษย์ในความหมายธรรมดาสักว่าเป็นคนเตี้ยหรืออยากจะบอกวาทันกับมนุษย์นั้นต่างกันมาก ต่างกันลิกลับ

ต่างกันเหมือนฟ้ากับดินทันทหลายก็มองดูฟ้ากับดินมันต่างกันอย่างไรแต่คนกับมนุษย์มันยังต่างกันมากกว่านั้นว่าเป็นคนยังไม่รู้อะไรมันเดินลงมันเดินลงต่ำถ้าเป็นมนุษย์มันรู้อะไรเดินลงเดินขึ้นสูงคนมันเดินขึ้นสูงก็เดินลงต่ำมันก็ต่างยิ่งกับฟ้ากับดินมันอยู่เฉยๆขอให้สนใจดีว่าถ้าเป็นคนจะดูยิ่งต่ำถ้าเป็นมนุษย์มันจะเดินขึ้นสูงถ้าเดินลงต่ำมันก็พบจะเกิดปัญหาเกิดความทุกข์สูงมันก็เหนือสิ่งเหล่านี้ได้ดีอยู่เหนือปัญหาอยู่เหนือความทุกข์โดยประการทั้งปวง

ถ้าเป็นคนกับปัญหาต่างๆความทุกข์ต่างๆตรงกับความหมายของคำว่าคนคนอยู่อย่างนี้ระหกระเหินเท่าไรก็ถูกคนแต่เป็นมนุษย์จิตใจมันสูงคือมันรู้สิ่งที่ควรจะทำแล้วก็ไม่เป็นทุกข์เบิกบานแจ่มใสนี้เรียกว่าคนมันเป็นปัญหานานาๆชนิด

ถ้าเป็นมนุษย์มันก็อยู่เหนือปัญหาเหล่านั้นมันต่างกันมากอย่างนี้ธรรมะเป็นหน้าที่แห่งความรอดมันเลื่อนใหญ่คุณเป็นมนุษย์จะให้มันเป็นเรียกว่าเป็นคนแทหรือว่าเป็นคนที่ถูกต้องหรือเป็นคนแทก่อนก็ได้ถ้าความหมายของชนๆชนะนี้มันเพียงดีว่าเป็นคนถ้าเป็นคนนี่คือเป็นคนแทมันเป็นคนแทเพราะมันมีธรรมะ

ธรรมะทำให้เป็นคนแทธรรมะทำให้คนเป็นคนที่แทจนมาเป็นมนุษย์คือเป็นสัตว์ที่แทที่มีใจสูงอยู่เหนือปัญหาทั้งปวงดังที่กล่าวมาแล้วกระทั่งทำให้เป็นยอดมนุษย์

ธรรมะทำให้มนุษย์ธรรมะนำไปสู่อุดของมนุษย์ที่เรียกกันว่าพระอรหันต์ก็แล้วกันยอดของมนุษย์อยู่ที่นั่นมันถูกต้องแล้วเป็นมนุษย์ที่สูงขึ้นไปแล้วเป็นยอดของที่สมมุติเรียกกันว่าพระอรหันต์มีจิตใจชนิดที่ทำอย่างไรมันก็เป็นทุกขไปได้เพราะว่ามันจะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรจะเกิดแก่เจ็บตายอย่างไรมันก็ไม่เป็นทุกขมันมีจิตใจพิเศษที่เป็นทุกขไม่ได้ นั่นก็เพราะเหตุที่มีธรรมะๆเมื่อมาถึงขั้นนี้แล้วก็จะเห็นได้ว่าคนกลายเป็นธรรมะไปๆ

ธรรมะเป็นคนซะเองลองฟังมันจะได้ความอย่างไร

คนเป็นธรรมะซะเองคนเป็นธรรมเป็นตัวธรรม นี่ตัวธรรมนั้นแหละเป็นตัวคน หรือจะพูดกันไ้ว่าคนเป็นธรรมะ ธรรมเป็นตัวคนนี่ก็พูดได้ว่ามันงายตามธรรมชาติ ดังที่กล่าวไว้แล้วว่าในตัวคนเป็นธรรมชาติ เป็นกฎของธรรมชาติ

หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติมีผลจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างที่เราคนคือธรรมะ

ธรรมะก็คือคนที่เห็นต่อไปว่าคนได้ถึงธรรม ธรรมได้ถึงคน

คนถึงธรรมเพราะว่าคนมันมีธรรม

แต่ว่าธรรมมันถึงคนเพราะว่าคนมันปฏิบัติธรรมดีหรือไม่ดีแต่คนถึงธรรมและธรรมก็ถึงคนมันหนีไม่พ้นมันต้องเป็นอย่างนี้เสมอมองที่แรกคนครึ่งธรรมะ

ธรรมะก็ครึ่งคนคนครึ่งธรรมะอาศัยธรรมะเป็นที่พึ่งก็พ้นจากทุกขธรรมะก็พึ่งคนเพื่ออาศัยคนปฏิบัติธรรมะให้เพิ่มขึ้นอยู่ธรรมะจึงมีอยู่ถ้าไม่มีคนปฏิบัติธรรมะ

ธรรมะก็ไม่มีคิดดูให้ตีว่าถ้าไม่มีคนธรรมะก็ไม่ปรากฏเพราะไม่มีใครปฏิบัติธรรมะ

ธรรมะพึ่งคน

คนก็พึ่งธรรมะธรรมะก็พึ่งคนมีคนที่เพราะมีธรรมะมีธรรมะก็เพราะมีคนที่ให้คิดดูให้ดีมี

คนก็เพราะมีธรรมะคือคนมีธรรมะก็เพราะมีคนที่ปฏิบัติธรรมะมันไกลชิดกันอยู่อย่างนี้

อย่างนี้เป็นของคู่กันกับชีวิตดูให้ลึกลงไปอีกว่าธรรมะมันสร้างคนไม่มีธรรมะก็ไม่มีคนจึงกล่าวได้ว่าธรรมนั้นมันมีคนขึ้นมาแล้วโดยทางหนึ่งคนมันเป็นผู้สร้างธรรมะคือปฏิบัติธรรมะให้ธรรมะมันปรากฏออกมา

มีฉะนั้นแล้วธรรมะมันไม่ปรากฏออกมาแล้วจะพูดว่าธรรมะสร้างคนก็ถูกคนสร้างธรรมะก็ถูก

ธรรมะสร้างคนถ้าไม่มีธรรมะแล้วคนตายคนอยู่ไม่ได้ไม่มีความถูกต้องตามหน้าที่ของธรรมชาติของกฎธรรมชาติมันก็ตายมันก็มีธรรมะความถูกต้องหน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ คนก็มีอยู่ธรรมะมันสร้างคนขึ้นมารักษาคนไว้

คนก็สร้างธรรมะคือทำให้ปรากฏออกมาไม่ได้หมายความว่าสร้างคนสร้างสิ่งของทำให้

ระมันปรากฏออกมาในโลกให้เห็นชัดว่ามีอยู่ในโลกที่นี้ดูที่มันเกี่ยวข้องกันมากขึ้นไป
อีกก็คือว่ามีธรรมะก็มีสุขมีสุขก็มีธรรมะธรรมะก็มีสุขสุขทั้ง 2

อย่างก็คือสุขอย่างที่เป็นโลกาเยธรรมาสมาัญหรือสุขทางกายนี้ก็ได้คือสุขโอสุทธะระสูง
ขึ้นไปเป็นกฏกาลจิตที่สูงขึ้นไปก็ได้สุขทั้ง 2

ประการนี้มันมีมาเพราะมันมีธรรมะมีธรรมะก็มีสุขมีสุขก็มีธรรมะท่านจะต้องการความ
สุขทั้ง 2

อย่างหรือต้องการเพียงอย่างเดียวก็ตามใจมันก็ดีกว่าไม่ดีซะเลยมีความสุขสะดวกสบ
ายทางฝ่ายร่างกายก็เพราะมีเหตุธรรมะมีความสุขสูงขึ้นไปในทางจิตใจอยู่เหนืออิทธิพลของ
สิ่งใดๆในโลกนี้ก็เพราะว่ามีธรรมะก็มีสุขมีสุขก็มีธรรมะคนมีธรรมะอยู่ในตน

ทั้ง 4 ความหมายถ้ามองไม่เห็นจะไปโทษใคร

ก็มองไม่เห็นมองไม่เห็นขอเตือนอีกทีว่าคนมันเป็นตัวธรรมชาติเนื้อหนังร่างกายจิตใจก็
เป็นตัวธรรมชาติธรรมชาตินั้นก็อยู่ในคนและในธรรมชาตินั้นก็มีกฎของธรรมชาติควบคุม
บังคับธรรมชาติอยู่มันก็มีอยู่ในตัวธรรมชาติเมื่อตัวคนเป็นธรรมชาติตัวคนก็มีกฎของ
ธรรมชาติสิ่งสถิตอยู่บังคับมันใหญ่ถูกต้องโดยเจตนาหารู้สึกก็มีไม่รู้สึกก็มีกฎของธรรมชา
ติใหม่มีความเจริญเติบโตเกิดใหม่อย่างนี้ก็เป็นกฎของธรรมชาติร่างกายทุกๆประมาณหรือ
ทุกๆเซลล์อย่างนั้นมันก็มีกฎของธรรมชาติบังคับใหญ่เป็นไปอย่างถูกต้องเราจึงรอดชีวิตอยู่แ
ตว่าคนกลับไม่รู้จักรเพราะไม่รู้จักรจึงทำผิดทำผิดต่อธรรมชาติได้เจ็บได้ป่วยกันทางกายบาง
ทางจิตบางมันก็เลยเป็นปัญหาทำไมถูกต้องกฎธรรมชาติก็เลยเกิดการขัดแย้งอย่างนั้นอย่า
งนี้ที่เรียกว่าอากาศเป็นความเจ็บไข้ได้ป่วยเจ็บไข้โดยประการใดๆก็ตามเมื่อคนทำตาม
หน้าที่ถูกต้องมีธรรมะมีหน้าที่ถูกต้องคือมีธรรมะธรรมะคือหน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความรอดก็
มีความเป็นคนที่มีความรอดรอดกายรอดทุกขบางที่ตายก่อนก็ได้

ถ้ามันมีแต่ความทุกข์คนจึงฆ่าตัวตายเพราะความทุกข์นี้ก็มีอยู่บ่อยๆนั้นเราก็เป็นคนที่ม
ีความรอด รอดกายรอดชีวิต

รอดทางจิตที่ไม่มี ความทุกข์ที่ย้ายกิเลสที่บีบบังคับในลักษณะที่กล่าวมาแล้วว่าข้างต้นว่าข้าง
บนก็ถูกดึงด้วยความหวังดึงขึ้นไปข้างบนข้างกลางถูกดึงด้วยความหวาดกลัวกลัวระแวงตร
งกลางก็ถูกลนเผาไหม้คะ

โทษะบางนี่มันทรมาณขนาดนี้แต่เขาก็ไม่รู้ว่ามีอะไรแก้ไขไม่ได้ก็ได้แต่ร้องโวยวายทุกข์ไป
บนแต่ว่าโชคร้ายโชคร้ายอะไรไม่ได้ก็มีแต่จะฆ่าตัวตายนั้นเราจะเห็นคนฆ่าตัวตายกันบ่อย
ๆก็แก้ปัญหอะไรไม่ได้นั้นเราจะต้องเป็นคนมีธรรมะไอ้คนที่มีธรรมะพึ่งพาพึ่งสักหน่อย
วธรรมะชีวิตธรรมะชีวิตจะจำไว้ดีว่าธรรมะชีวิตมีชีวิตเป็นธรรมะมีธรรมะเป็นชีวิตชีวิตเป็น
ธรรมะมีธรรมะเป็นชีวิตอย่างนี้เรียกว่าธรรมะชีวิตคนมีธรรมะธรรมะมีคนคนมีธรรมะธรรมะมี
คนนั้นแหละคือธรรมะชีวิตเพราะว่าคนนั้นมันมีธรรมะมีธรรมะเป็นชีวิตธรรมะมีคนธรรมะ
สิ่งสถิตอยู่ที่คนหรือครอบงำคุ้มครองคนอยู่คนนั้นก็เรียกว่ามีธรรมะเป็นชีวิตขอให้บ้ำาเพ็
ญตนให้ได้ชื่อว่าเป็นธรรมะชีวิตจึงด้วยกันทุกๆคนจะมีธรรมะเป็นชีวิตคือมีความถูกต้องแ
กความรอดเป็นชีวิตจิตใจใหม่มีธรรมะคือทำหน้าที่ที่ถูกต้องต้องแก่ความรอดทุกๆชนิดนี้
เรียกว่าธรรมะชีวิตมีธรรมะเป็นชีวิต

ถ้ามันมีอะไรทุกซักร้อนรำคาญอะไรอยู่ก็ขอให้รู้เถอะว่ามีไหมมีอะไรไม่ถูกต้องถ้ามันเดือดร้อนรำคาญอยู่อย่างมากที่สุดก็ไม่ถูกต้องเป็นอย่างมากที่สุดมันมากเกินไปมันก็ฆ่าตัวตายถ้ามันมีอะไรเป็นสิ่งที่ไม่พอใจรบกวนอยู่ก็ให้รู้เถอะว่ามันขาดธรรมชาติธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งถ้าสบายดีก็เรียกว่าถูกต้องรักก็ไม่ขาดธรรมชาติแต่ดูให้ดีว่ามันสบายจริงรีเปลาที่เราปล่อยให้ตามอารมณ์พอใจนั้นนั่นแหละมันเป็นสิ่งสบายรีเปลาอย่าไปหลงความเพลิดเพลินอันหลอกลวงสาเป็นความสุขดูให้ดีว่าอันนี้มันหลอกลวงหรือไม่มันต้องเป็นความสุขที่แท้จริงไม่ใช่ความเพลิดเพลินที่หลอกลวงคนเรา

โดยมากเอาความเพลิดเพลินที่หลอกลวงนั้นมาเป็นความสุขหลงไปข้อนี้มันมีหลักที่จำง่าย ๆ ว่าถ้าสุขก็สะกดตัว กอ สะกด ความสุขนั้นก็เหมือนกับว่าเผาให้สุขตามให้สุดดีให้สุขก็สุขอย่างนั้นมันร้อนของมัน ขอ สะกดมันก็คือสุขเย็นมันถูก กอ สะกด หรือถูก ขอ สะกด ระวังกันให้ดี ๆ ถ้าไม่รู้อันนี้จะสำคัญผิดมันจะไปเอาความสุข กอ นั้นแหละมาเป็นตัวสะกดคือสุขของกิเลสกิเลสนั้นเปรียบเหมือนไฟมันเผาให้ร้อนเมื่อกิเลสมันได้เหยื่อแล้วเป็นความสุขของกิเลสแล้วก็สุข กอ สะกดอย่าไปเอาของมันเลยต่อเมื่อกิเลสมันไม่ได้แสดงบทบาทธรรมชาติควบคุมไว้ได้มีมีกิเลสมาควบคุมจึงจะเป็นความสุขสงบเย็นนั้นมันก็สังเกตได้ไม่ยากเข้าใจได้ไม่ยากนักแต่ที่ยากเพราะว่าบังคับจิตใจไม่ได้เพราะว่าสุขของกิเลสมันมันมีเสน่ห์มากมีความยั่วยวนมากมีความหลอกลวงเหลือประมาณคนจึงตกไปในความหลอกลวงของกิเลสซึ่งมีสิ่งยั่วยวนเหลือที่จะกล่าวมีเสน่ห์ก็ต้องระวังกันให้ดีพิเศษขอที่มันก็จะต้องอาศัยสติความระลึกลับแล้วความระลึกรู้สึกกลัวเป็นเครื่องต่อต้าน

ถ้าสติไม่พอมันก็จะระลึกลไม่ได้มันก็ตกเป็นเหยื่อของกิเลสกิเลสก็เป็นใหญ่ก็ครอบครองชีวิตนี้ให้ไปไปตามเรื่องของกิเลสมันก็มีปัญหาความสุขในเรื่องยุ่งยากลำบากหาความสุขไม่ได้จะมีเงินมากก็มีความสุขมากมีอำนาจมากก็ยิ่งยุ่งมากยิ่งมีอะไรมากก็ยิ่งเพิ่มความสุขไปยิ่งเท่านั้นก็ว่าเราไม่มีสติที่จะระงับจิตใจตั้งเริ่มตนไปไปกระทำผิดก็แล้วมันก็จะทำผิดดื้อ ๆ ไปเรื่อย ๆ สตินี้ก็เรียกว่าธรรมชาติเป็นเครื่องเกิดไม่ใช่เกิดหวาดกลัวแต่เกิดโดยไม่กลัวถ้าไม่มีสติมันก็เหมือนกับคนหลับถ้ามีสติมันก็เหมือนกับคนตื่นดังนั้นเราจึงเป็นคนเกิดอย่างมีสติอยู่เสมอเหมือนกับตื่นอยู่เสมอไม่หลับเพื่อเปิดโอกาสให้กับกิเลสคุมกันความผิดพลาดทั้งหลายได้เป็นเครื่องรางที่แท้จริงที่จะป้องกันสะเหยงจึงไรได้แต่คนเขาก็มีเครื่องรางอย่างอื่นไม่สนใจเครื่องรางที่แท้จริงซึ่งพระพุทธเจ้าคือสติคือสติเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันสะเหยงจึงไรเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้โดยประการทั้งปวงสติมันจะช่วยกันกระแสนหรือไม่ให้เกิดกระแสที่จะไหลไปในทางผิดพลาดหรือความทุกข์ไม่ให้เกิดกระแสของกิเลสไม่ให้เกิดกระแสของความทุกข์หรือว่าไม่ให้มันไหลไปในกระแสของกิเลสความทุกข์แต่จิตมันเป็นไปในกระแสความถูกต้องหน้าที่ที่ถูกต้องแก้ความรอดกระแสชีวิตนี้ก็มีเป็นเรือ

งเป็นราวโดยละเอียดที่เรียกว่าอิทัปสະยະตาขอให้สนใจศึกษาต่อไปข้างหน้าว่ามีรายละเอียดพอที่จะจำใจความสำคัญได้แต่มันไม่มีสติเมื่อผัสสะเมื่อตากระทบรูป เมื่อหูกระทบเสียง จมูกกระทบกลิ่น ลิ้นกระทบรส ร่างกายกระทบสิ่งที่มาสัมผัสผิวหนัง ใจใดกระทบความคิดนึกนี้เรียกว่าเป็นการกระทบเกิดวิญญาณรูแจ้งในการกระทบเป็นความกระทบเพราะเป็นวิญญาณรูแจ้งแต่เวลานั้นมันขาดสติมันก็เกิดเวทนาที่ไม่มีสติ เวทนาที่โง่เขลา ทำให้หลงรักในที่น่ารัก ทำให้หลงเกลียดในสิ่งที่น่าเกลียด มันเป็นเวทนาโง่โง่มันกระแสรูเริ่มแล้วเริ่มตั้งตนแล้วพอมิเวทนาที่โง่อย่างนี้แล้วก็เกิดตัณหาขึ้นความอยากไปตามเวทนานั้น

ถ้าเวทนาเป็นสุขก็อยากได้ถ้าเวทนาเป็นทุกข์ก็อยากทำลายเวทนาที่มันไม่แน่นอนก็เกิด ความสงสัยวนเวียนอยู่ว่ามันจะเป็นอะไรเรียกว่ามีความอยากอย่างรุนแรงที่มันจะเกิดขึ้นตาม เวทนานั้นแล้วแต่ว่ามันจะเป็นเวทนาอะไรเกิดความอยากอยู่ๆอยู่ในใจนั้นแะหละมันก็ เกิดความคิดขึ้นมาทันทีว่ารู้สึกไปว่ามีตัวกู้อยากของใหม่มีความอยากเกิดว่ามีตัวกู้อยาก ขึ้นมาเองโดยมีความอยากมีมันก็เกิดกับความรู้สึกตัวกู้อยากขึ้นมามันก็เรียกว่ามีตัว กูตัวกูเป็นผู้อยากก็จะเป็นผู้ยึดครองหมดอยากมาเป็นของกูได้มาตามประสงค์ว่าเป็นของ กูทุกอย่างนี้แล้วเรียกว่ามีปัญหาเต็มทีเอาอะไรมาเป็นของกูเอาอะไรมาเป็นตัวกูเกิดความอย ากเกิดความบีบคั้นทุกข์ทรมานสูไม่มีตัวกูไม่ได้เหมือนว่ามีมันบาดนิ้วมือเจ็บปวดไคค ความเห็นไม่คิดว่ามีมันบาดนิ้วมือมันไปมีความคิดว่ามีมันบาดกู่แทนที่จะคิดว่ามีมันบาด นิ้วหนึ่งตามธรรมดาผิดคมแข็งฝ่าเขาไปที่นิ้วก็บาดนิ้ว

ถ้ามองเห็นอย่างนี้ก็ไม่บาดหน้าถ้ามันมองว่ามีมันบาดกู่จะเป็นทุกข์มันก็เป็นทุกข์ไอ้กู มันพึ่งเกิดไม่ได้มีธรรมชาติมันก็มีความอยากความอยากอย่างรุนแรงแล้วก็เกิดอุปาทาน ยึดมันถือมันแล้วก็มีตัวกู้อยากถ้าเกิดตัวกูชนิดนี้แล้วว่าเป็นทางเกิดทางจิตใจเกิดตัวกูขึ้น มาทางจิตใจตัวกูได้เกิดขึ้นมาแล้วก็เอาอะไรๆมาเป็นของกูหมด ความเกิดก็ของกู ความแก่ก็ของกู ความเจ็บก็ของกู ความตายก็ของกู ความทุกข์ของกู ประสบกับสิ่งที่ไม่รักก็เป็นของกู ประสบกับสิ่งที่รักก็เป็นของกู ปรารถนาอะไรแล้วไม่ได้ก็เป็นเรื่องของกู กูๆกูๆตัวนี้ก็เรียกว่าอุปาทานถ้าไปจับฉวยอยู่สิ่งใดสิ่งนั้นก็เรียกว่าอุปาทานชั้นหนึ่งเพราะมีค ความรู้สึกวากูนะไปจับเอา จับเอาความเกิดก็เป็นความเกิดก็เป็นความเกิดของกู จับเอาความแก่ก็เป็นความแก่ของกู จับเอาความเจ็บก็เป็นความเจ็บของกู จับเอาความตายก็เป็นความตายของกู ที่แท้มันเป็นของธรรมชาติอย่าเอามาเป็นของกูเลยจะได้ไม่ต้องเป็นทุกข์

ถ้ามันตายก็ตายไปมันไม่ใช่ตายของกู เพราะมันไม่มีตัวกูถ้าไปโง่เอาตัวกูเขามากก็มีความตายมาเป็นของกูมันเลยเป็นความทุกข์

อย่างยิ่งมันก็เป็นความกลัวทั้งนั้นถ้าอย่ามีตัวกูมันก็ไม่เป็นตัวกูขึ้นมาที่ตายมันก็ไม่ต้องกลัวตายก็ไม่เป็นตัวกูที่จะตายพุทธศาสนาของเราลึกซึ้งขนาดนี้ใครจะปฏิบัติได้ก็ทำตามใจเถิดว่ามันลึกซึ้งมันมีอยู่อย่างนี้คือถอนความโง่ความหลงว่าตัวกูก็ได้ว่าของกูก็ได้ว่ามีตัวกูของกูจิตนั้นก็สบายไม่มีอะไรไปกดทับให้เป็นของหนักเป็นของหนักจนเดือดร้อนอย่างกอนหินที่วางเกรียนไปหมดนี้ไม่หนักอะไรแก่เราแต่พอลองไปเอามาแบกดูชียกกอนหินขึ้นมาหนักก็กลายเป็นของหนักขึ้นมาทันทีเห็นได้ว่าความหนักเกิดขึ้นเพราะเราไปเอามาแบกมาถือไว้ที่นี้สิ่งต่างๆในโลกทั้งหมดทั้งสิ่งนี้ถ้าไม่แบกไม่ถือไว้ว่าเป็นของกูมันก็ไม่หนักแก่จิตใจพอเอามาถือไว้ในจิตใจมันก็หนักอกหนักใจหนักไปเสียทุกอย่างมีความทุกข์ที่ถือไว้ว่าเป็นตัวกูว่าเป็นของกูสิ่งนั้นมันไม่ได้เป็นของกูมันก็มาบังคับความมันเป็นทุกข์มันสมนาหนาวามันโง่

โดยเฉพาะอย่างยิ่งของรักของพอใจเป็นของตามธรรมชาติเอามาคิดเป็นของกูของสิ่งหนักอกหนักใจยกตัวอย่างเหมือนว่าเรามีลูกพอลูกตายมันก็เป็นทุกข์เหลือประมาณถ้าเราสำคัญผิดไม่ใช่ลูกเอาลูกของคนอื่นเขามาสับเปลี่ยนตั้งแต่เมื่อคลอดเราก็ยังคิดว่าลูกของกูยังมีความทุกข์ที่ไม่ใช่ลูกของกูไม่ใช่ลูกแท้ๆของกูว่าเป็นลูกไม่แท้ของกูมาตายอยู่ตรงนี้มันก็ไม่เป็นทุกข์เพราะมันไม่มีความยึดถือว่าของกูใครกรรมให้ดีนะเป็นตัวอย่างที่ดีมากพูดอีกทีหนึ่งก็ได้ว่ามันไม่ใช่ลูกของคนนั้นแต่มันถูกกระทำให้เป็นลูกของคนนั้นคือว่าถูกสับเปลี่ยนเมื่อคลอดมันก็ยึดถือว่าเป็นลูกของกูพอเจ็บไข้หรือตายมันก็ไม่เป็นทุกข์ทั้งที่ไม่ใช่ลูกของกูไม่ใช่ลูกตัวตนคนนั้นที่แท้จริงแม้เป็นลูกคนนั้นที่แท้จริงมันก็ไม่รู้มันก็ไม่เป็นทุกข์ก็แล้วกัน

ถ้าเป็นลูกที่แท้จริงบังเอิญถูกขโมยไปหรือเอาไปทางไหนเสียก็ไม่รู้ที่สุดมันมาเจ็บไข้ตายลงทางหนามันก็ไม่เป็นทุกข์เพราะมันไม่รู้ว่าเป็นลูกจริงๆนี้ความทุกข์จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็เพราะความยึดถือถ้าความยึดถือมีเมื่อไรก็ต้องเกิดทุกข์ถ้าความทุกข์ 100 อย่างก็ 1000 อย่าง

เรียกว่าเกิดจากความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของตนก็เรียกว่าอุปาทานขั้นต้นคือสิ่งที่ยึดมั่นด้วยอุปาทานด้วยตนก็จะเป็นทุกข์หมด ความเกิดเอามาเป็นของตนว่าเป็นทุกข์ ความแก่เอามาเป็นของตนว่าเป็นทุกข์ ความเจ็บเอามาเป็นของตนว่าเป็นทุกข์ ความตายเอามาเป็นของตนว่าเป็นทุกข์

ถ้าอย่าเอามาเป็นของตนก็ไม่เป็นทุกข์เพราะจิตใจสว่างถึงที่สุดแล้วท่านก็แก่เหมือนกันท่านก็เจ็บไข้เหมือนกัน

แล้วท่านก็ต้องตายโดยร่างกายเหมือนกันแต่ไม่เป็นทุกข์เพราะอรหันต์ไม่ได้มีความคิดถึงสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นของตนแต่บุคคลคนธรรมดาเป็นของตนทั้งนั้น ความแก่ก็ของตน

ความเจ็บก็ของตน ความตายก็ของตน

ของตนทั้งนั้นเมื่อสิ่งเหล่านั้นมันเปลี่ยนแปลงไปมันก็เป็นทุกข์อยู่ดีหลีกเลี่ยงไม่ได้นี่ขอใ
หุเขาใจไว้ว่าไอความทุกข์มันเกิดจากความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นตัวกูก็ไฉนว่าเป็นของๆกูก็ไ
ดแลว่ามันเป็นธรรมดา

ถ้ามันยึดถือเป็นของกูแล้วมันก็ยึดถือว่าเป็นตัวกูแล้วมันก็เป็นของกูขึ้นมาเองนั่นตัวตน
นี่ยึดถือว่าเป็นตัวตนขึ้นมาก็เป็นตัวตนของตนขึ้นมาทันทีตัวตนคนเดียวกันนั้นก็กลายเป็น
เป็นของตนขึ้นมาทันทีมีตัวกูของกูขึ้นมาทันทีของภายนอกทรัพย์สินสมบัติ เครื่องของ
อำนาจ วาสนา

อะไรก็ตามที่มีตัวกูก็รู้สึกว่ามันมาเป็นของกูอย่างนี้เขาเรียกในภาษาธรรมะว่าแบกของหน้
กแบกของหนักก็เป็นทุกข์เอาร่างกายเป็นของหนักก็วิตกกังวลว่าร่างกายนี้ก็เป็นของหนักก็
เป็นทุกข์ร่างกายของคนอื่นของบุตรภรรยาสามีเป็นของกูมันก็เป็นทุกข์
ทรัพย์สินสมบัติเงินทองเป็นของกูมันก็เป็นทุกข์

แม้แต่จะหยุดที่บุญกุศลที่สร้างขึ้นก็สำคัญว่าเป็นของกูก็เป็นทุกข์ว่าเป็นของหนักแม้แต่บ
ญ่มันก็กลายเป็นของหนักเป็นหมดแล้วเพราะว่ามีการถือมีการแบกถือมีการถือมีการ
แบกมันก็ไม่เป็นทุกข์มันแบกบุญก็มันมีการถือของหนักไปตามแบบบุญ

แบกบาปก็มันมีการถือของหนักไปตามแบบบาป

พวกเทวดาสวรรค์ก็เป็นทุกข์เพราะแบกสวรรค์

มนุษย์ในโลกนี้เป็นทุกข์เพราะมันแบกโลกนี้ไว้เป็นของกู

นี่จิตใจมันเป็นทุกข์เพราะมีอะไรมาด กด กด

ทับเอาไว้คือการแบกถือไว้ด้วยความโง่ก็เรียกว่าอุปาทาน

สิ่งต่างๆทุกสิ่งเราเรียกไฉนว่าขันธ ขันธแปลว่ากลุ่มหรือกอง

คือสิ่งเหล่านั้นที่ถูกถือเอามายึดถือในใจว่าเป็นตัวตนเป็นของตนอย่างนี้เรียกว่าอุปาทาน
ขันธหมด จะเป็นร่างกายก็ดี จะเป็นความรู้สึกเจตนาที่ดี

จะเป็นความรู้สึกสัญญามั่นหมายอย่างนั้นอย่างนี้ก็ดี

จะเป็นสังขารคิดนั้นคิดเล็กอย่างนั้นก็ดี จะเป็นเครื่องรู้อัจฉทางตาหู จมูก ลิ้น กาย ใจ

ก็ดีมันเป็นขันธขันธ ขันธ

ทั้งนั้นแหละก็ยึดถือว่าเป็นของกูหมดอะไรมันเป็นของหนักแก่บุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงไป
ตามเรื่องของมันก็ทรุมนานบุคคลนั้นนี้ความทุกข์ทรุมนานเกิดขึ้นเพราะไปยึดถือสิ่งต่างๆเห
ลานั้นเป็นของตนแต่สิ่งเหล่านั้นมันไม่พึงเสียด

สิ่งเหล่านั้นมันจะเปลี่ยนไปตามเหตุตามปัจจัยของมันเช่นเราไปยึดถือเงินทองว่าของกู
เรื่องเงินทองก็ต้องเปลี่ยนไปตามเหตุตามปัจจัยของมันเราก็ต้องเป็นทุกข์
เป็นทุกข์เพราะความเปลี่ยนแปลงของมันนั่นเองแล้วไม่มีอะไรไปติดตามได้นั้นแหละคือ
เป็นอนัตตามันไม่ใช่ตัวตนถ้ามันเป็นตัวตนมันต้องติดตามได้เดี๋ยวนี้มันติดตามไม่ได้ก็เป็น
อนัตตา

ขอแถมมันไม่เที่ยงมันเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของสังขารทั้งปวงคือนี้เราจะให้มันเที่ยงถึ
อเป็นของเราถ้าเราให้มันเที่ยงกับเรา มันก็เป็นทุกข์เพราะมันไม่ฟังเสียงไม่เที่ยงมันก็ไม่ม
อะไรมาติดตามกับมันได้มันก็เป็นอนัตตา ทานทั้งหลายคนหนุ่มคนสาวอย่าได้หัวเราะคำ
พูดว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

อย่าได้ฟังว่าเป็นเรื่องพูดเพ้อพวงมวงอย่างไรมันเป็นเรื่องจริงที่สุดในชีวิตจิตใจว่ามันไม่
เที่ยงแล้วก็รู้สึกเป็นทุกข์เพราะมันไม่เที่ยงเพราะอยากให้มันเที่ยงแล้วก็ติดตามไม่ได้บังคับ
ไม่ได้มันก็เป็นอนัตตา

ขอให้ท่านทั้งหลายรู้จัก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ซึ่งเป็นคำสอนสูงสุดในพระพุทธศาสนาเราทานแล้วมันก็จะวางจิตใจไว้ในลักษณะที่ยึดม
นุถือมันสิ่งใดในความเป็นตัวตนของตนหรือมันเป็นเช่นนั้นเองจะติดตามแก้ไขไปโดยไม่
ต้องเป็นทุกข์สมมติว่าเจ็บไข้มากก็อย่าเป็นทุกข์เลยมันเป็นเช่นนั้นเองก็รักษารักษาเยี่ย
วยาแก้ไขให้ดีที่สุดให้มันหายป็นก็ไม่ต้องเป็นทุกข์เป็นทุกข์ทำไมให้ป่วยการหายก็เป็นทุก
ข์ไม่หายก็เป็นทุกข์อย่างนี้มันก็ป่วยการไม่เป็นทุกข์ดีกว่าเดี๋ยวนี้มันเป็นทุกข์เสียที่ไปตาม
ปกติมันก็เป็นทุกข์กลัวมันจะเจ็บไข

เจ็บไขลงไปแล้วมันก็เป็นทุกข์เพราะมันเป็นการเจ็บไขและมันยังไม่หายมันจะตายเป็นทุกข์ได้
นี้เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวงแล้วก็จะไม่ต้องเป็นทุกข์ชีวิตเงินทองก็ดี ทรัพย์สมบัติสิ่งของ
สามิบุตรภรรยาที่ดี ชื่อเสียงเกียรติยศ

อำนาจวาสนาก็ดีทุกสิ่งทุกอย่างมันก็เป็นไปตามปัจจัยเราละมัดระวังดีมันก็จะไปในท
างที่ไม่ร้ายกาถการะวังรักษาไม่ดีก็ไปในทางที่ผิดหวังร้ายกาถเป็นทุกข์มาก

แต่ถึงอย่างไรอย่างนั้นอย่าไปเป็นทุกข์กับมันเลยอย่าไปหลงว่ามันเป็นบวกหว่าดีใจ
อย่าไปคิดว่าลบแล้วเสียใจก็หัวเราะทั้งบวกทั้งลบ ทั้งได้และทั้งเสีย ทั้งแพและชนะ
ทั้งได้เปรียบและเสียเปรียบ

อย่าไปเป็นทุกข์กับมันแก้ไขมันให้ถูกอย่างที่เรต้องการแล้วก็ไม่ต้องเป็นทุกข์นี้ประโยชน์
ของธรรมะที่ทำให้ไม่ต้องเป็นทุกข์ให้รอดจากความทุกข์ที่เบียดเบียนอย่างนี้เรียกว่าเรารู้
จักใช้สติ

สติระลึกทันพื้นควบคุมแผลแห่งการปรุงแต่งของจิตใจได้สติเป็นเครื่องกันกระแสไม่ให้
เกิดขึ้นหรือกระแสที่มันจะไหลไปผิดให้มันไหลไปในทางถูกจงถือสติเป็นคูชีวิตเป็นธ

ให้มันถูกต้องและพอใจจิตปกติทันทีที่ไม่ดีใจไม่เสียใจทำทุกอย่างถูกต้องพอใจเลยมีความสุขตลอดเวลาที่รับประทานอาหาร

อ้าวที่นี่มาดูว่าจะล้างถ้วย จะล้างจาน จะกวาดบ้าน จะถูเรือน จะล้างส้วม ถาดจะล้างถ้วยล้างจานมีสติอยู่สกุปรุกที่มันติดอยู่ที่จานมันเป็นอารมณ์ของสมาธิมันล้างออกไปอย่างไรเห็นชัดอยู่ล้างถ้วยล้างจานและจะกวาดบ้านสติมันอยู่ที่ปลายไม้กวาดที่มันลากอยู่กับพื้นมีฝุ่นละอองจะทำให้ถูกต้องที่สุดก็เป็นสุขพอใจ พอใจ จะถูเรือนแปรงอยู่ที่ถูเรือนถูกต้อง ถูกต้อง พอใจ พอใจ ถูกต้อง ปลอดภัยไปทาง ถูกกันไปพลงหรือทะเลาะกับสิ่งนั้นทะเลาะกับสิ่งที่เราทำนั้นกินข้าวก็ทะเลาะกับแกง กับข้าวบาง กินอโรยบางไม่อโรยบาง ดาคนทำบาง วาคนทำบาง มันก็เป็นเรื่องตลกนรกทั้งเป็นมันเป็นเรื่องถูกต้อง ถูกต้อง กวาดบ้านถูเรือนมีโอกาสที่จะถูกต้อง ถูกต้อง พอใจ พอใจ จะล้างส้วมที่สกุปรุกใหญ่ที่มีอารมณ์ใหญ่แรงมีสติทำให้ถูกต้อง พอใจ ความสุข ล้างส้วมเดี๋ยวนี้มีคนใช้ล้างส้วมก็ไม่ต้องล้างไม่คอยรูเรื่องนี้มันไปทำซะเองบาง กวาดบ้าน ถูเรือน ล้างส้วม เพื่อจะฝึกจะฝึกมีสติ มีสติ ทำอะไรนี้ทำงานบริหารชีวิตที่มีความถูกต้องนั้นงานที่จะไปทำให้ได้เงินมาจะทำกาหาเลี้ยงชีพไว้ทำนา ทำนา ทำสวน ทำสวน ข้าราชการ ทำราชการอย่างนี้ ทุกข์ก็สะกิดหัวใจอยู่ในสิ่งที่ทำให้ถูกต้องและพอใจจะเขียนหนังสือสักตัวหนึ่งให้ถูกต้อง ถูกต้อง พอใจ ทุกข์ตัวและถูกต้อง พอใจ จะทำอะไรจะออกงานอะไรปฏิบัติอะไรก็ให้มันมีสติถูกต้องและพอใจ ถูกต้องและพอใจมันเลยเป็นสุขตลอดเวลาที่ทำหน้าที่การงานเพื่อได้ทรัพย์สมบัติมาเลี้ยงชีพการทำกาเลี้ยงชีพก็เป็นกาที่ทำให้เป็นสุขการบริหารร่างกายเป็นประจำตลอดเวลา ก็เป็นสุขการคบหาสมาคมกับใครด้วยถูกต้อง ถูกต้อง สติเป็นสุข คบหากับคนอื่นก็เรียกกวาดตามสังคมนั้นแหละทิศเบื้องหนามีบิดามารดา และปฏิบัติให้ถูกต้อง

ทิศเบื้องหลังบุตรภรรยาสามีปฏิบัติให้ถูกต้อง ทิศเบื้องซ้ายมิตรสหายปฏิบัติให้ถูกต้อง ทิศเบื้องขวาครูบาอาจารย์ปฏิบัติให้ถูกต้อง ทิศเบื้องบนผู้บังคับบัญชาอยู่เหนือ ทิศเบื้องล่างผู้อยู่ใต้ผู้บังคับบัญชาผู้ต่ำ นิ่ง 6 ทิศปฏิบัติให้ถูกต้อง ด้วยสติสัมปะชัญญะให้มันถูกต้องไม่ว่าเราจะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือจะให้เป็นผู้ที่อยู่ใต้อันผู้บังคับบัญชามีสติทำให้ถูกต้อง ถูกต้อง และพอใจ พอใจ เลยเป็นสุขไปหมดตลอดไม่ได้มันมีแต่ความสุขไปหมดถูกต้องและพอใจ อย่างนี้สิ่งที่เรียกว่า สติ สติ พระพุทธเจ้าตรัสว่าสตินี้เป็นสิ่งที่จะต้องเอามาใช้ในทุกๆกรณีไม่ว่าจะทำอะไรมันจะมี 100 เรื่อง ก็ 1000 เรื่อง มันก็แล้วแต่ทุกขในโลกนี้แล้วแต่สุดแต่ทุกกรณีและทุกเรื่องต้องทำด้วยสติที่นี้เพื่อให้มันสมบูรณ์เป็นรสถิที่สมบูรณ์ก็อย่างจะให้ขยายให้ชัดอธิยาบให้เห็นชัดว่าสติสมบูรณ์นั้นมันยังเกี่ยวเนื่องกับบางอย่างบางประการคือปัญญาสัมปะชัญญะสมาธิขอเพียง 4

คำแทนนแหละ

อย่าเห็นว่ามากมายซีเกลียดจะทำไม่มากนัก 4

คำแทนนแหละสติมันระลึกได้มันระลึกอยู่อย่างนี้เรียกว่าสติตอนนี้นั้นมีปัญหาอะไรมาสะเทือนมีปัญหาเข้ามาอะไร อะไรอะไรก็ต้องทำอะไรความรู้ที่เราได้เรียนมานี้ก็ปัญหาเกิดอะไรขึ้นมาเกิดปัญหาขึ้นมาสติไปเอาปัญญามาใช้ปัญญาส่วนที่เฉพาะนั้นมาควบคุมปัญหาที่มันกำลังเกิดอยู่อย่างนี้เรียกว่าสัมปะชัญญะปัญญามีมากมายหลาย 10 อย่าง หลาย 100 อย่าง

แต่ถ้าเอาปัญญาข้อไหนมาควบคุมที่มีปัญหาอยู่ปัญญานั้นเปลี่ยนชื่อเรียกว่าสัมปะชัญญะสัมปะชัญญะปัญญามีมากมายหลาย 10 อย่าง หลาย 100 อย่างพอจะใช้จริงๆมันมีเรื่องเดียวเท่านั้นเรื่องที่มีกำลังเกิดอยู่แทนนแหละจะเอาปัญญาเฉพาะนั้นมาใช้มันปัญญาก็เปลี่ยนชื่อเป็นสัมปะชัญญะกับความรู้สักตัวเพียบพร้อมรู้สักตัวเพียบพร้อมเฉพาะกรณีนั้นยกตัวอย่างของใช้เครื่องใช้มีหลายอย่างเกิดเรื่องก็จริงก็ใช้แค่อันเดียวเท่านั้นแหละไม่ใช่มีแค่ใช้ไม่สอยก็ 10 อย่าง ก็ 100 อย่างแทนนแหละเกิดเรื่องอย่างเดียวนั้นใช้แทนนแหละหรืออายุที่เราเอาไว้รักษาโรคที่มีก็ 100 อย่าง ก็ 1000 อย่างเต็มดูพอมันเกิดเรื่องขึ้นมามันกินกันอย่างเดียวแทนนแหละคำว่าปัญญาก็เหมือนกันมันมีครบทุกอย่างที่ศึกษาเล่าเรียนไว้แต่พอจะเอามาใช้มันใช้แค่อันเดียวเรื่องเดียวอย่าแก้ตัวออกมาควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาอยู่น้อยอย่างนี้เรียกว่า สัมปะชัญญะที่นี้ก็มียุวกำลังใจในการกระทำนั้นจะมากพอหรือไม่ถ้าไม่พอต้องใช้สมาธิ

สมาธิกำลังใจที่มากที่สุดที่เข้มข้นระดมลงไปให้ปัญญามันทำหน้าที่ให้ปัญญาที่เป็นสัมปะชัญญะทำหน้าที่ ทำหน้าที่ โดยรู้อะไรไปได้ดีเลยมีธรรมะ 4 ชื่อที่จะสมบูรณ์ในเรื่องที่เรียกว่าสติ ขอ 1 มันคือสติที่ระลึกได้ว่ามันเกิดขึ้นแล้วมันระลึกถึงอะไรระลึกถึงปัญญาความรู้ที่เคยเล่าเรียนไว้อย่างนี้ก็มีปัญญา แล้วปัญญาเอามาเป็นสัมปะชัญญะเฉพาะเรื่องเฉพาะเรื่องที่มีสัมปะชัญญะ ถ้ากำลังใจมันอ่อนใช้สมาธิถูกรับ 4 อย่าง 4 กลอนนี้แล้วเรื่องนั้นจะรู้อะไร มันจะหมดปัญหาขอให้ไปพิสูจน์เอาเองว่าการที่จะควบคุมอะไรได้แก้ปัญหาอะไรได้ ต้องมีธรรมะ 4 กลอน สติระลึกเอาปัญญาเอามาเป็นสัมปะชัญญะแล้วเพิ่มสมาธิให้ สติ ปัญญา สัมปะชัญญะ สมาธิก็จะเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่จะต้องทำอะไรจะต้องเรียงอย่างนี้ว่า สติมีปัญญาแล้วสัมปะชัญญะแล้วก็สมาธิฝึกไว้ให้มากฝึกไว้ให้พอถ้าเป็นอยู่อย่างที่ว่าทำอะไรก็มีสติทุกกิริยาบทแล้วสติมันก็มากเอง จะรับประทานอาหาร จะอาบน้ำ จะอุจจาระ จะปัสสาวะ จะล้างถ้วยล้างจาน กวาดบ้าน ภูเรือ นึกอย่างที่ว่าอยู่อย่างนี้สติจะมากพอปัญญาก็จะเพิ่มขึ้น สัมปะชัญญะก็จะคล่องแคล่วขึ้นสมาธิก็จะมีมากขึ้น

ถ้าไม่พอก็ฝึกเป็นพิเศษเลย ถ้าเราเป็นคนใจอ่อนแอ ก็ต้องฝึกสมาธิอยู่ไปบางที่เรียกว่า อาณาตาสะปติพิเศษฝึกแล้วจะมีบททั้งสติ ทั้งสัมปะชัญญะ ทั้งสมาธิ สนใจเรื่องหนึ่งกันบางและก็ฝึกตามโอกาสตามความสมควรจะเป็นผู้มีสติ ปัญญา สัมปะชัญญะ สมาธิ ที่เพียงพอจะรอดตัวแล้วมีอาวุธมีเครื่องมือสำหรับต่อสู้กับข้าศึกศัตรู ประเททกิเลสทั้งหลายมาให้รักก็ไม่รัก มาให้โกรธก็ไม่โกรธ มาให้เกลียดก็ไม่เกลียด มาให้กลัวก็ไม่กลัว มาให้ตื่นเต้นก็ไม่ตื่นเต้น มาให้วิตกกังวลอาลัยอาวอนก็ไม่วิตกกังวลอาลัยอาวอนไม่อิจฉา ริษยา ไม่หึง ไม่หวง ไม่อะไรทุกอย่าง ไม่ทำผิดแผกแต่อย่างเดียว เพราะว่ามีธรรมะมีหน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความรอด หน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความรอด และทางกายและทางจิตดูอย่างนี้เรียกว่ามีธรรมะ 4 เกล อธรรมะ 4 เกลอ ใช้ในการแก้ปัญหาทั้งปวงเพื่อใครได้รับความสุขที่ถูกต้อง

อย่าไปความเพลิดเพลิดที่หลอกลวงมาเป็นความสุขที่แท้จริง ขอภัยเรื่องพูดว่าเป็นอันมาก คนเป็นอันมากไปหลงความเพลิดเพลิดที่หลอกลวงว่าเป็นความสุขที่แท้จริง ในความเพลิดเพลิดที่หลอกลวงนั้นมันก็เป็นแค่ความเพลิดเพลิดแล้วก็หลอกลวงด้วย ความสุขที่แท้จริงมันไม่หลอกลวง ไอ้ความเพลิดเพลิดหลอกลวงนั้นมันมีเสน่ห์มาก แต่ว่าก็มีเสน่ห์ที่จะหลอกลวงคนโง่ เสน่ห์นั้นก็อาจจะหลอกลวงคนที่มึสติ ปัญญา ไอ้ความเพลิดเพลิดอาจไม่หลอกลวงคนที่มึสติ ปัญญา แต่มันจะหลอกลวงคนโง่ มันเห็นว่าเป็นของดี ของวิเศษ มันจึงแสวงหาแต่สิ่งเพลิดเพลิดโดยไม่ต้องดูว่าอะไรมันจะเกิดขึ้น ไต่ประโยชน์คุณค่าใหม่อย่างนี้ก็ไม่สนใจขอให้ได้ความเพลิดเพลิดก็แล้วกันนี้ปากทางแห่ง อบายมุขแล้วก็อบายมุขซึ่งไม่ควรจะทำก็ไปหลงอันความเพลิดเพลิดหลอกลวงว่าเป็น ความสุขที่แท้จริงแล้วมันก็น่าหวังว่าเป็นความเพลิดเพลิดที่จ่ายเงินมาก ความสุขที่แท้จริงเท่าไรยังจ่ายเงินน้อยแล้วมันทำได้โดยไม่ต้องจ่ายเงินแล้วมันก็รู้สึกอยู่ ที่ว่า เป็นสุข เป็นสุข

รู้สึกที่เราสามารถทำได้มันก็หาความสุขจากเรื่องนี้เราสามารถทำได้เพราะมันเป็นเรื่ องยากเอาความสุขของงานที่ได้เป็นเงินเป็นทองให้มีความสำคัญอะไรกันนักไม่ยินดีก็พอ ใจยินดีที่เราสามารถทำได้หน้าที่นี้ยากที่จะทำได้แต่แล้วเราก็ทำได้สำเร็จก็พอใจเป็นสุขเพ ราะทำได้สำเร็จสุขที่แท้จริงพอใจในข้อที่เราทำได้ฉันทำได้สิ่งที่คนอื่นทำไม่ได้ฉันทำได้ ยังพอใจยังเป็นสุขขอใหม่ไปความสุขว่าฉันทำได้ผลของงานเกี่ยจตุตยศชื่อเสียงก็อย่าไป หลงมันมากมันเปลี่ยนแปลงได้เป็นมายุอาพอใจที่เราสามารถทำหน้าที่อันนี้ได้ดีกว่าและเป็น ความสุขอันแท้จริงซึ่งไม่ต้องซื้อหาด้วยซ้ำไปและนำผลอย่างอื่นมาเป็นเงินเป็นทองความ สุขที่แท้จริงไม่ต้องใช้เงินและไม่ต้องใช้อะไรมากไม่กััดเจ้าของส่วนความเพลิดเพลิดที่หล อกลวงมันใช้เงินมากเหน็ดเหนื่อยมากใช้เงินมากและแวงกััดเจ้าของความเป็นมายานี้

เปลี่ยนเลี้ยวติดตามกันไม่ไหวรักษากันลำบากเพราะมันเป็นมายาที่หลอกลวงนั้นอย่าไป
อามายาที่หลอกลวงมาเป็นความสุขที่แท้จริงแล้วก็เกิดปัญหาที่เวทนาที่นาสงสานของคน
เหล่านี้เต็มไปหมดไปบูชาความเพลิดเพลินที่หลอกลวง

โดยเข้าใจว่าเป็นความสุขพูดถึงความสุขที่แท้จริงกันหน่อยว่ามันมีอยู่พอที่จะสังเกตได้
ความสุขความตายลวนๆแต่ร่างกายปกติดีไม่มีความสุขความสุขทางจิตคือจิตสงบระงับดีเป็น
นสมาธิได้ตามที่ต้องการเมื่อต้องการจะนอนหลับก็หลับเมื่อต้องการจะไม่หลับก็ไม่หลับ
เตอยู่ในภาวะปกติก็เป็นความสุขทางจิต

ที่นี้ความสุขทางวิญญาณทางสติปัญญามันก็มีความถูกต้องไปเสียทุกอย่างความสุขทางส
ติปัญญาเมื่อสูงขึ้นไปเขาเรียกความสุขไม่มีอุปธิเพราะวิญญาณ
และจิตไม่แบกของหนักไม่มีอะไรมาแบกไว้เป็นตัวกูของกูไม่มีของหนักคืออุปธิภาษาธรรม
ะก็เรียกกายะวิเวกกายเป็นอิสระไม่มีอะไรเบียดเบียนจิตตะวิเวกจิตไม่มีอะไรเบียดเบียน
อุปธิไม่มีของหนักอะไรมาดทับอีกนี่ว่าปราศจากของหนัก โรคภัยทางกาย ทางจิต
ทางสติปัญญาความโง่ที่ไปยึดมั่นถือมั่นไม่มีปราศจากความยึดมั่นถือมั่นอย่างนี้เป็นความ
สุขจริงไม่หลอกไม่ต้องใช้เงินมากเหมือนอายันตะนะความเอร็ดออรอยนีกสนาน

โดยเฉพาะทางกามมารมย์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
ใจที่สนุกสนานเอร็ดออรอยไปทางกามมารมย์มีวิชาความรู้ไม่รู้เป็นเหตุให้หลงใหลบูชา
าความบ่าวบเดี่ยวนมาเป็นความสูงสุดทางกามมารมย์อย่างนี้ดูให้ดีถ้ามันเป็นเรื่องทางกาม
มารมย์มันเหยื่อล่อหลอกให้หลงเป็นความบ่าวบเท่านี้แหละมันก็แพงมาก เหนื่อยมาก
ลำบากมาก

ไปมากแต่ก็ไปบูชานั่นมันเป็นความเข้าใจผิดอย่าไปเข้าธาตุของอายันตะนะมาเป็นความ
สุขต้องเอาความเป็นนายเหนืออายันตะนะคือเป็นนายเหนือตา หู จมูก ลิ้น กาย
อย่าเป็นข้าของตา หู จมูก ลิ้น กาย ระวังให้ดีถ้าเป็นธาตุของตา หู จมูก ลิ้น กาย
มันจะใช้เงินมากใช้เท่าไรมันก็ไม่พอ เท่าไรก็ไม่พอต้องคิด ต้องโกง ต้องคดลับชั้น
พวกคดลับชั้นทั้งหลายก็เป็นธาตุของอายันตะนะมากเกินไปถ้าเป็นนายเหนืออายันตะนะ
ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

มันจะไม่ต้องใช้เงินอะไรเลยมันก็มีความสุขความพอใจได้นี่เราเรียกว่าความสุขที่แท้จริง
มันเป็นอย่างนี้ไม่เป็นเหยื่อล่อหลอกอะไรความเพลิดเพลินแล้วมันก็เป็นเหยื่อล่อหลอก
รวมความว่าความถูกต้องที่ทำให้เกิดความรอดนั้นแหละคือธรรมะนั้นแหละคือธรรมะ

ขอให้ท่านทั้งหลายสนใจ

สนใจความถูกต้องที่ทำให้เกิดความรอดเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องทำหน้าที่นั้นเรียกว่าธรรมะ เราจะมีธรรมะนี้เป็นคู่อชีวิตมีคุณเป็นธรรมะ มีธรรมะเป็นคน ใหญ่คนถึงธรรมะ ใหญ่ธรรมะถึงคน ใหญ่คนพึ่งธรรมะ ใหญ่ธรรมะพึ่งคน

แล้วเราก็จะมีสุขที่แท้จริงไม่ใช่ไปบูชาความเพลิดเพลนอันหลอกลวงนี้เรียกว่าได้เกิดมา ป็นมนุษย์ได้พบสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้คือสิ่งที่ทำให้เกิดความสงบสุข

สงบเย็นตลอดกาลตลอดเวลา

แต่ละไม่ต้องใช้เงินใช้ทองอะไรมากมายนักเพราะมันมีความถูกต้องตั้งจิตมั่นให้ถูกต้องเ าทานนั่นแหละ

ปัญหามันก็หมดไปต้องศึกษาเราตั้งไว้ให้ถูกต้องในความมีสติในทุกๆกิริยาบทที่เราจะทำ ะไร ทำอะไรตั้งแต่เรื่องเล็กๆน้อยๆทำให้ถูกต้องในที่สุดว่าจะรับประทานอาหาร

จะอาบน้ำ จะถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ

ก็ให้ถูกต้องมีความสุขความพอใจอยู่ตลอดเวลาเหล่านั้นไม่ว่าที่ไหนไม่ว่าเมื่อไรนี้เรียกว่า เรามีธรรมะที่แท้จริงตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาสมกับคำที่พูดว่าธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องค ูกกับชีวิตธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องค ูกกับชีวิตธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องค ูกกับชีวิตพอพัตค ูเมื่อไรก็มีปัญ ุหาเมื่อนั้นจะทุกข์ยากลำบากจะต้องหน้าตาไหลจะต้องทุกข์ทรมาน

ถ้าธรรมะมีความถูกต้องอยู่ชีวิตนี้จะต้องไม่เป็นความทุกข์จะเป็นปกติสุขจะเป็นความสง ุบเย็นที่ไหนเป็นชีวิตที่พึงปรารถนาที่นั่นเป็นที่ถูกต้องมีจะนั้นจะเป็นชีวิตที่ไม่ถูกต้องจะเ ็นไปด้วยปัญหานั้นขอให้มีมันให้ใช้มันให้ถูกต้องด้วยการมีธรรมะ

มันมีความสุขตลอดเวลาที่เราจะหลอเลียงชีวิตจะรักษาชีวิต

จะทำงานทำงานเลี้ยงชีพก็ให้มันมีความสุขในการทำงานนั่นแหละทำงาน ทำงาน

ตัวการงาน

ทำด้วยความถูกต้องเป็นความสุขในการงานไม่ต้องเล็งถึงผลงานผลงานนั้นว่าแค่นั้นเอง แต่ที่ทำยากที่ว่าทำงานโดยไม่ต้องเป็นทุกข์

เดี๋ยวนี้ทำงานเป็นทุกข์กันไปเสียหมดทำการงานเดี๋ยวนี้ก็มีความทุกข์มีปัญหามีเรื่องหาว าดเรื่องกลัวอะไรไปเสียหมดการงานก็ไม่ได้เป็นความทุกข์ขอให้ตั้งตนเสียใหม่อย่าให้การ านเป็นทุกข์เป็นของสนุกทำสนุก เป็นสุขเมื่อกำลังทำการงานทำหน้าที่การงาน

ชานาทำนาสนุก ชาวสวนทำสวนสนุก พอคาชาขายสนุก ขาราชการทำราชการสนุก

กรรมกรทำการมาสนุก ศิลปินทำศิลปินสนุก

ขอทานก็ข่งขอทานอย่างเป็นสุขและสนุกธาตุก็มีธรรมะก็ตั้งจิตไว้ถูกต้องนี้ธรรมะสามารถ ุเป็นของค ูกกับชีวิตของคนในโลกรวมทั้งเทวดาด้วยก็ได้ถ้ามันมีถ้ามีธรรมะแล้วมันจะ

ไม่มีความทุกข์เพราะว่าธรรมชาติคือความถูกต้องเพื่อความอรอด

ถ้าถูกต้องก็เป็นไปด้วยความอรอดถ้าไม่ถูกต้องรอดจากชีวิตรอดจากความทุกข์การเบียดเบียนของกิเลสเป็นความทุกข์ให้รอดจากอำนาจของกิเลสให้รอดจากอำนาจของความตายอย่าให้ความตายมาเป็นของหนักแล้วชูเข็นเราให้หนักแล้วให้เป็นของธรรมดาไปอย่างนี้ก็รอดจากการชูเข็นของความตาย

ทางกายก็จัดการให้ถูกต้องให้พอดีอย่าให้มันมากอย่าให้มันน้อยให้มันมีความพอดีบูชาความกินน้อยพอดีอย่าไปหลงไหลความอยู่ดีกินดีนั้นก็ไม่มีขอบเขตจะเตลิดเปิดเปิงถ้ากินดีอยู่ดีมันมากเกินไปถ้ากินอยู่พอดีไม่เหลือและไม่เกินขอให้กินอยู่แต่พอดีอย่าให้มีสิ่งที่ไม่จำเป็นเข้ามาเลยความทุกข์ความยากลำบากจะไม่เกิดขึ้นอย่าไปทำสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องทำเลยคือมันมากเกินไปสิ่งที่มากเกินไปไม่ใช่ของดีเป็นของผิดมีอะไรมากเกินไปไม่ดีมีแต่พอดีดีกว่าเดี๋ยวนี้มันมากเกินไปมีเงินมากเกินไปยุ่งยากเท่าที่สามารถบังคับได้มีเท่าไรก็สามารถบังคับได้ไม่ต้องมีบ้านหลายหลัง

ไม่ต้องมีรถยนต์หลายคันไม่ต้องมีอะไรเยอะแยะเกินจำเป็นมีแต่ที่พอดีเรียกว่าความถูกต้อง

ขอให้ท่านทั้งหลายรู้จักธรรมชาติว่าหน้าที่ที่ถูกต้องแก่ความอรอดแล้วบังคับความถูกต้องไว้ด้วยสิ่งที่เรียกว่าสติ สติจะสมบูรณ์แมตองสัมปะชัญญะ ต้องมีปัญญา ต้องมีสมาธิแล้วก็ใช้มันใหญ่ถูกต้องมันจะแก้ปัญหาทุกอย่างแก้ปัญหาที่มันต้องทำปัญหาก็วนไม่ได้ทำก็แก้ได้ปัญหาที่ทำได้แก้ปัญหาคิดทุกชนิดแหละ 4 เกลอนี้คือ สติ ปัญญา สัมปะชัญญะ สมาธิ สติระลึกได้เร็วมัน ปัญญาโอเคความรอบรู้ที่จะศึกษามาเลือกเอามาสักอย่างว่าเป็นสัมปะชัญญะเป็นได้ก็ปัญหาเพิ่มให้ได้ก็เป็นสมาธิกับสัมปะชัญญะ

แล้วแก้ปัญหาเหล่านั้นได้นี้เรียกว่า 4 เกลอ ธรรมะ 4 เกลอเป็นคู่กับชีวิตจิตใจที่แท้จริงหวังว่าท่านทั้งหลายคงมีความเข้าใจดังที่กล่าวมานี้ขอให้ไปนึกคิดใคร่ครวญศึกษายังไม่ต้องเชื่อทันทีก็ได้แต่ขอว่าอย่าทิ้ง

ที่นี้เอาไป เอาไป ได้เอาไปศึกษาใคร่ครวญพิจารณาให้เกิดความรู้ความเข้าใจแล้วใช้ให้ได้เหมือนกับเรามีเครื่องมือเครื่องใช้ไม่สอยอะไรเราใช้ได้คล่องมือ แล้วเรามีรถยนต์เราขับรถยนต์ได้คล่องมือตามใจเรา เรามีธรรมชาติที่เข้าใจเราอย่างคล่องปาก คล่องมือ คล่องกาย คล่องใจคล่องไปหมดมีธรรมชาติอย่างนี้เกิดปัญหาก็จะหมดไปแล้วเราก็จะไม่เสียที่ที่พบพระ

พุทธศาสนาซึ่งมีสิ่งที่ดีที่สุดให้เราคือแก้ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงได้ขอยุ่เสียที่ที่เกิตมาเป็
นมนุษย์และพบพระพุทศาสนาเลยการบรรยายธรรมะนี้ก็พอสมควรแก่เวลาแล้วจะได้
กโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลายสวดบทพระธรรมคณะสาทยายเดือนใจทานทั้งหลายให้
กิตความเข้มแข็งกลาหาญ
ความเชื่อความเพียรในการที่จะปฏิบัติธรรมะที่เป็นหน้าที่ของตนที่สมบูรณ์ต่อไปในการ
ะบัดนี้